

Nationaal Coördinator Groningen

MJP18

Versie

Datum	6 oktober 2017
Status	Concept

Colofon

Nationaal Coördinator Groningen |
Postbus 3006 | 9701 DA Den Haag

Leeswijzer

Inhoud

	Colofon—2
	Inleiding—5
1	Schade—6
2	Versterken—7
2.1	Agrarische sector—7
2.2	Cultureel erfgoed—7
2.3	Ruimtelijke Kwaliteit—8
2.4	Infrastructuur—8
2.5	Chemische Industrie—9
2.6	Onderwijs—10
2.7	Zorg—10
3	Flankerend beleid—13
3.1	Energie—13
3.2	Economie en arbeidsmarkt—13
3.3	Leefbaarheid—14
4	Onderzoeken—15
4.1	Kennisplatforms—15
4.2	Kennisprogramma Ondergrond—16
4.3	Critical Review—16
4.4	Pilot tiltsensoren—17
4.5	Gecontinueerde onderzoeken—18
5	Instrumenten—20
5.1	Pilot Koopinstrument—20
5.2	Woonbedrijf—20
5.3	Nieuwbouwregeling—21
5.4	Instrumentarium achterstallig onderhoud—21
5.5	Waardevermeerderingsregeling— Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.6	Regeling verduurzaming bij versterking—22
6	Financiën—25

Inleiding

PM

1 Schade

PM

2 Versterken

2.1 Versterken

PM

2.2 Agrarische sector

Bij het herstellen van schade of versterken van agrarische gebouwen moet een balans worden gevonden tussen de bedrijfsmatige eisen en het behouden van het cultuurhistorische en het landschappelijke beeld van het gebied.

NCG continueert haar inzet op:

- De pilot Overschild. In 2018 zullen de resultaten van de pilot Overschild worden uitgewerkt in een beleidskader over de wijze waarop agrarische bedrijven worden versterkt. Het afwegingskader voor de verschillende onderdelen van een agrarisch bedrijf (wonen en bedrijfsmatig) wordt ingepast in de versterkingsoperatie.
- Het doorontwikkelen van het instrument Programma Groninger Schuren en Stallen (PGSS)¹.

2.3 Cultureel erfgoed

Groningen heeft een schat aan cultureel erfgoed. Via het landschap en haar monumentale panden, karakteristieke boerderijen en kerkjes vertelt Groningen haar verhaal. Door bevolkingsafname en gevolgen van de gaswinning staat het cultureel erfgoed van Groningen op dit moment onder druk. Als we de cultuurhistorische identiteit en leefbaarheid van het gebied op peil willen houden en versterken, dan vraagt dit een gezamenlijke aanpak en investering.

NCG continueert haar inzet op:

- De uitvoering van het erfgoedprogramma². Om het erfgoed binnen deze omvangrijke aardbevingsopgave de aandacht te geven die het verdient, is er onder regie van NCG en de provincie Groningen een erfgoedprogramma opgesteld. Dit in samenwerking met de twaalf gemeenten in de aardbevingsregio en OCW, waaronder de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Alle bestuurlijke taken en verantwoordelijkheden zijn hierin door iedere betrokken partij vanuit een eigen rol beschreven. Het document wordt jaarlijks met de betrokken partijen geactualiseerd. De stuurgroep Cultureel Erfgoed Groningen komt twee keer per jaar bij elkaar voor de uitvoering van het erfgoedprogramma.
- Het meenemen van erfgoed in de gebiedsgerichte aanpak voor het inspectie- en versterkingsprogramma.
- Het in 2017 gestarte onderzoeksprogramma met rijksmonumentale kerken binnen de 0,2g pga-contour volgens de Calvi-methode. Validatie van deze alternatieve rekenmethode zal een versnelling in het I&E-proces kunnen

¹ Zie voor meer informatie over PGSS MJP 2017-2021

² <https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/downloads/publicaties/2017/juli/21/erfgoedprogramma>

bewerkstelligen. Resultaten van dit programma worden in het eerste halfjaar van 2018 verwacht.

- De monumenteigenaren de mogelijkheid bieden om behalve van de bewonersbegeleider van het versterkingspunt ook ondersteuning te ontvangen vanuit het Erfgoedloket en het Erfgoedadviesteam.

Daarnaast zet NCG in op:

- *Toepassing afwegingskader*
In opdracht van de RCE is een conceptafwegingskader geschreven. Dit voorgestelde afwegingskader beschrijft opties om tot een goed versterkingsplan te komen met respect voor de erfgoedwaarden en een duidelijke rolverdeling voor de betrokken partijen. Dit afwegingskader wordt het komende jaar in de praktijk getoetst en afgestemd aan de hand van uitgevoerde en lopende versterkingen.
- *Ontwikkelingen en initiatieven*
NCG, provincie en de RCE bekijken waar nodig en mogelijk, gezamenlijk welke ontwikkelingen en initiatieven er zijn op het gebied van versterkingsmethodes voor monumenten.
- *Schadeprotocol*
In het nieuwe schadeprotocol wordt rekening gehouden met de status van het erfgoed. Met inzet van expertise en kwaliteitsborging worden de opname en de schadeafhandeling op monumentwaardige wijze gegarandeerd.

2.4 Ruimtelijke Kwaliteit

De provincie Groningen heeft het initiatief genomen om in samenwerking met de gemeenten het proces te starten om aan een ruimtelijk toekomstperspectief voor het aardbevingsgebied te werken. Diverse partijen, waaronder de OVV, Provinciale Staten, gemeenten en NCG hebben deze oproep gedaan. De definitieve vorm, inhoud en proces van dit initiatief volgen vanaf het vierde kwartaal 2017. NCG ziet dit initiatief als een stap in de goede richting op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.

2.5 Infrastructuur

De infrastructuur in Groningen (o.a. wegen, dijken, spoor en leidingen) mag door de seismische dreiging niet minder veilig zijn dan in de rest van Nederland. Infrastructuur moet in het algemeen bestand zijn tegen grote belastingen zoals zware vrachtwagens en hoge druk. Daarom wordt infrastructuur robuust ontworpen. Waarschijnlijk is infrastructuur daardoor ook beter bestand tegen seismische belasting dan gewone woningbouw.

NCG continueert haar inzet op:

- Het samen met beheerders op hoofdlijnen bepalen of en zo ja welke objecten zij nader moeten doorrekenen op seismische belastbaarheid en eventuele (preventieve) maatregelen. Beheerders hebben een zorgplicht voor hun objecten. Dit wordt ingevuld door:
 - Een praktijkgerichte gebiedspilot: de kwalitatieve risicoanalyse infrastructuur uit 2016/2017 biedt infrabeheerders een middel om voor infrastructuur en seismiciteit tot een prioritering te komen. Met name voor beheerders in de kern van het gebied met veel verschillende soorten infrastructuur is dit van belang. NCG wil in 2018 samen met provincie en de veiligheidsregio een

- praktijkgerichte gebiedspilot in een gemeente ondersteunen om te bepalen of specifieke objecten om technische doorrekening vragen.
- Onderzoek prioritair objecten: uit de risicoanalyse uit 2016/2017 komt naar voren welke prioritair objecttypen er zijn waar mogelijk nader onderzoek aan de orde kan zijn. Hieronder vallen het regionale spoor, waterkeringen, monumentale bruggen langs hoofdroutes en het stroomnet. Een groot deel van de beheerders is al gestart en er is voortgang geboekt. Afronding van de analyses en de bespreking hiervan gebeurt samen met de beheerders en NCG in 2018. Beheerders zullen in 2018 moeten afwegen of er voor specifieke objecten op het gebied van drink- en afvalwater ook een dergelijke analyse nodig is, ondanks de zeer laag ingeschatte kwetsbaarheid en beperkte seismische dreiging.

Daarnaast zet NCG in op:

- *(Pragmatische invulling) van ontwerpuitgangspunten*
Het is zeer wenselijk dat er zicht komt op eventuele ontwerpuitgangspunten voor aardbevingsbestendigheid van infrastructuur. Met de meest recente (praktische) kennis voor het aardbevingsbestendig ontwerpen van objecten zal de NCG in 2018 met het relevante bevoegd gezag hiertoe een voorstel ontwikkelen. Aandachtspunten hierbij zijn:
 - Draagvlak in de regio en bij inhoudelijke experts
 - Afstemming met andere beleidsterreinen.
- *Onderzoeksvragen*
Voor zowel de ondergrond als de bovengrond in Groningen is er een (meerjarig) onderzoeksprogramma. NCG zoekt uit of er voldoende bestuurlijk draagvlak is om in de onderzoeksprogramma's voor het beleidsveld infrastructuur de gehele risicoketen over de volle breedte te bekijken.
- *Herijking*
In de stuurgroep Infra wordt eind 2017 besloten of het zinvol is om eind 2018 of begin 2019 een herijking uit te voeren van de in 2016/2017 uitgevoerde kwalitatieve risicoanalyse van infrastructuur. Hierbij worden de meest recente kennis en leerervaringen gebruikt.

2.6 Chemische Industrie

In het aardbevingsgebied in Groningen bevinden zich industriële bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken. Bij een zware aardbeving is er een risico dat daardoor gevaarlijke stoffen vrijkomen. Het veiligheidsniveau van deze industrie mag niet worden aangetast als gevolg van het aardbevingsrisico in Groningen.

NCG continueert haar inzet op:

- Het onderzoeken van alle bedrijven in het aardbevingsgebied die werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen op de veiligheidsrisico's van aardbevingen in volgorde van potentieel risico. Dit wordt gedaan volgens de aanpak zoals beschreven in de concrete beleidsbeslissing vastgelegd in het MJP 2017 en de actualisatie hierop in het addendum³. In het addendum van

³ Verwijzing opnemen naar de paginanr in MJP17 en addendum

juli 2017 is vastgesteld dat het gebruik van de LoC-methode voortgezet wordt tot in ieder geval 1 juli 2020.

- Het afronden van het ontwikkelen van de TNO/Deltares methode. De stuurgroep industrie besluit eind 2017 of en op welke wijze de methode naast de LoC-methode toegepast kan worden.

2.7 Onderwijs

Kinderen in het aardbevingsgebied moeten in een veilig schoolgebouw onderwijs krijgen. Schoolgebouwen kampen met de gevolgen van bodembeweging (als gevolg van de gaswinning). Voor de versterking van scholen is een scholenprogramma ontwikkeld. Schoolgebouwen die buiten de reikwijdte van het scholenprogramma liggen, vallen onder het reguliere versterkingsprogramma van NCG waarbij prioritering conform het vastgestelde kader uit het MJP is.

NCG continueert haar inzet op:

- De voortzetting van het scholenprogramma, zoals beschreven in het MJP 2017-2021. Het scholenprogramma wordt uiterlijk in 2020 afgerond.

Daarnaast vindt in 2018 plaats:

Herijking verdeling rijksbijdrage

Voor de uitvoering van het scholenprogramma is door het rijk een bijdrage verstrekt van 73,5 miljoen euro. Die wordt in tranches uitgekeerd. De eerste tranche van circa 17,5 miljoen euro is met de decembercirculaire 2016 uitgekeerd aan de gemeenten. Overeenkomstig de afspraak die is vastgelegd in het convenant scholenprogramma wordt in de tweede helft van 2018, op basis van een actualisatie van het scholenprogramma, de verdeling van de resterende rijksbijdrage voor 2019 en verder herijkt.

Op 1 september 2018 rapporteren gemeenten aan NCG over de stand van het scholenprogramma binnen hun gemeente. Ook geven ze NCG dan inzage in de verdeling en besteding van de rijksbijdrage over de projecten.

2.8 Zorg

NCG continueert haar inzet op:

- Uitvoeringswerkzaamheden en planvorming voor zorggebouwen:
 - Inspectie & Engineering:
 - Voor de aanpak van zorggebouwen uit het zorgprogramma ligt de focus van NCG op de kern van het aardbevingsgebied, binnen de 0,2g pga-contour en de kernen Bedum, Siddeburen en Delfzijl. In 2017 is gestart met inspectie en engineering van de (meeste) zorggebouwen die voldoen aan de definitie en in het betreffende gebied liggen.
 - De versterkingsadviezen en kostenramingen zijn in de eerste helft van 2018 beschikbaar.
 - In het eerste kwartaal van 2018 wordt gestart met inspectie en engineering van de zorgboerderijen binnen de geografische afbakening van het zorgprogramma.
 - Planvorming zorggebouwen:

- Op basis van de visie die in opdracht van de stuurgroep zorg is opgesteld wordt eind 2017/begin 2018 gewerkt aan subregionale plannen voor zorggebouwen.
 - In 2018 moeten deze plannen, gecombineerd met de versterkingsadviezen en in afstemming met de gebiedsversterkingsplannen, leiden tot uitvoering van versterking binnen de zorg.
- Het opstellen van het zorgprogramma. De bereidheid om er samen uit te komen is tot nu toe groot én essentieel voor een kans op toekomstgerichte versterking van zorggebouwen. Er wordt gewerkt aan:
 - Binnen de stuurgroep zorg is een definitie van het zorgprogramma opgesteld. Het zorgprogramma omvat:
 - Intramurale zorg.
 - Panden die op dezelfde locatie liggen als de intramurale instelling (bijvoorbeeld een zorginstelling met in de tuin of aan de overkant aanleunwoningen).
 - Woongemeenschappen en dagbesteding (grote groepen). Het zorgprogramma omvat in principe niet:
 - Eerstelijnszorg (zoals huisarts, fysiotherapeut, pedicure, tandarts).
 - Individuele woningen (bijvoorbeeld ambulante begeleiding van zelfstandig wonenden, mensen met psychische problemen, thuiszorgontvangers).
 - Aanleunwoningen die 'los van de instelling' in de wijk staan.
 - De kaders voor het programma:
 - Begin 2018 moeten de kaders van het zorgprogramma helder zijn, voor de financiering, de tijdelijke huisvesting en eventuele experimenteerruimte.
 - Voor wat betreft de financiële kaders:
 - Er wordt gebruik gemaakt van de lessen uit de pilot.
 - Er moeten algemene uitgangspunten worden vastgesteld (is er bijvoorbeeld onderscheid te maken tussen nieuwe en oude gebouwen).
 - Kengetallen voor zorggebouwen (al dan niet per sector) opstellen.
- De gebouwen die geen onderdeel uitmaken van het zorgprogramma worden meegenomen in de gebiedsgerichte aanpak. Bij uitzondering is het mogelijk om van deze definitie af te wijken. Bovengenoemde panden kunnen bijvoorbeeld in het geval van zwaarwegende redenen wel in het zorgprogramma worden opgenomen.
- Levensloopbestendigheid. De NCG ondertekende in 2016 een intentieverklaring waarin diverse partijen het belang van gezond wonen, waaronder levensloopbestendigheid, onderschrijven. De NCG draagt in 2018 financieel bij aan de activiteiten van de daaruit voortgekomen werkgroep. Waar versterking aan de orde is, kan worden gekeken of wensen van inwoners of organisaties op het gebied van levensloopbestendigheid meegenomen kunnen worden. Het is echter veelal aan de betrokkenen zelf om hierin (financieel) te voorzien. Het kan gaan om zeer uiteenlopende aanpassingen, bijvoorbeeld de juiste verlichting, het realiseren van een slaapkamer op de begane grond en domotica (technologie thuis zoals elektrische deuren).

Daarnaast zet NCG zich in voor:

- *Sociaal maatschappelijke effecten*

Als gevolg van het wonen in het aardbevingsgebied krijgen bewoners te maken met schadeherstel en de versterkingsopgave. Dit betekent veel mensen in en rond het huis. De verwachting is dat daarmee meer signalen van (verborgen) psychosociale problematiek gemeld gaan worden bij de lokale zorgketten. Daarnaast blijkt uit het

onderzoek van Gronings Perspectief dat aardbevingsproblematiek gezondheidsklachten met zich mee brengt, maar dat bewoners hierover zelden formele zorgaanbieders consulteren. Beide ontwikkelingen vragen om een intensivering van de samenwerking tussen gemeenten, informele zorg, formele zorgaanbieders en NCG. De agenda 2018 bevat in elk geval de volgende punten:

- het benoemen van relevante indicatoren én beschikbare instrumenten om de aard en omvang van de zorg- en ondersteuningsvraag van verschillende groepen bewoners in het aardbevingsgebied te monitoren;
- het inzichtelijk maken van de kosten die gemoeid zijn met de zorg- en ondersteuningsvraag;
- het beantwoorden van de vraag in hoeverre de kosten de integratie uitkering Sociaal Domein overstijgen;
- het omvormen van het plan van aanpak van de gemeente Appingedam en de aanpak in de gemeente Loppersum tot een uitvoeringsprogramma die regio breed kan worden ingezet.

Naast de aanpak van de psychosociale problematiek, vraagt ook het absorptievermogen van een dorp of wijk aandacht. Per dorp of wijk wordt bezien wat nodig is om de noodzakelijke bouwkundige ingrepen dragelijk en beheersbaar te maken voor de bewoners. Hierbij is het van belang rekening te houden met de samenstelling van de dorps- of wijkgemeenschap. Het thema sociale cohesie is onderdeel van een mogelijk vervolg op het leefbaarheidsprogramma Kansrijk Groningen.

3 Flankerend beleid

3.1 Energie

In Groningen leeft de wens om een ambitieus programma voor energietransitie tot stand te brengen, om van fossiele brandstoffen over te stappen naar volledig duurzame energiebronnen. In dat kader wil NCG bij het versterken en toekomstbestendig maken van de gebouwde omgeving de energieprestatie zoveel mogelijk verbeteren.

NCG continueert haar inzet op:

- Het 'Programma lokale energietransitie: met collectieve kracht naar duurzame energievoorziening'. Zoals beschreven in MJP 2017-2021 loopt het programma ook in 2018 door onder regie van de provincie Groningen.
- Subsidies voor verduurzaming bij schade en versterking. Zoals aangekondigd in MJP 2017-2021 stelt NCG een subsidie voor verduurzaming bij versterking beschikbaar. Vergelijkbaar met de Interimregeling Waardevermeerdering heeft NCG de Waardevermeerderingsregeling bij schade opgesteld in april 2017. Deze regeling loopt door tot april 2022. Zie hoofdstuk x voor meer informatie over beide regelingen.

Daarnaast zet NCG in op:

- *Pilot energietransitie*
Verdere uitwerking van het Energietransitieplan van het dorp Loppersum, dat op 20 september 2017 is gepresenteerd. Het energietransitieplan bevat programma's die een substantiële bijdrage leveren aan de realisatie van de energiedoelstellingen uit het milieubeleidsplan van de gemeente Loppersum.

3.2 Economie en arbeidsmarkt

NCG wil bijdragen aan een duurzaam economisch perspectief voor Groningen. Daarbij is het essentieel dat de negatieve impact van aardbevingen op zittende bedrijven en het vestigingsklimaat wordt geminimaliseerd. De aantrekkende activiteit in de bouwsector is goed voor de economie en werkgelegenheid, maar kan ertoe leiden dat er capaciteitsproblemen ontstaan in de versterkingsopgave door krapte op de arbeidsmarkt. Dit maakt de noodzaak tot om- en bijscholing des te groter, evenals een nadruk op innovatie en industrialisatie.

NCG continueert haar inzet op:

- Aandacht voor de positie van regionale aannemers
- Stimuleren van opleiding en scholing, met name in de sectoren bouw en techniek, door een meerjarige subsidie aan het EPI-kenniscentrum
- Bevordering van innovatie en de toepassing van innovatieve ontwikkelingen. In 2018 kijkt NCG samen met onder andere TNO en RVO naar de mogelijkheden voor de ontwikkeling en inzet van een interactief bewonersplatform. Een platform waardoor bewoners meer inzicht en mogelijk invloed hebben in hun eigen versterkingsopgave en die van hun woongebied.
- Het Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB). Een evaluatie volgt eind 2017. Uitgangspunt is dat het BAB voortgezet wordt, als uit de evaluatie inderdaad meerwaarde blijkt. Dan wordt tevens de definitieve inrichting bepaald

Daarnaast zet NCG in op:

- *1000-banenplan*

In de periode 2018-2021 wordt binnen de Arbeidsmarktregio Groningen (gemeenten, provincie Groningen, UWV) gewerkt aan de uitvoering van de begeleiding en de instroom van minimaal duizend werkzoekenden in de bouw- en technieksector in vier jaar. De minister van SZW heeft besloten om dit plan, samen met lokale overheden, financieel te ondersteunen. NCG heeft een regie- en faciliterende functie, verzorgt afstemming met het ministerie van SZW en ondersteunt dit indien noodzakelijk via incidentele financiële bijdragen. Ook stimuleert NCG binnen het plan de vorming van een zogenoemde 'Regionale Aanbestedingskalender', als planningsinstrument voor werkgevers, uitkeringsinstanties en onderwijsinstellingen.

3.3 Leefbaarheid

NCG werkt samen met inwoners, organisaties en lokale overheden aan de leefbaarheid in Groningen. Dit is belangrijk, want een leefbare omgeving biedt een stevige basis, hoop en perspectief voor de toekomst. Onder de noemer Kansrijk Groningen⁴ worden acht leefbaarheidsprogramma's uitgevoerd.

NCG continueert haar inzet op:

- De uitvoering van de leefbaarheidsprogramma's, zoals beschreven in het MJP 2017-2021. In 2018 wordt de laatste tender voor gemeentelijke projecten opengesteld. Deze sluit op 1 juni 2018.
- Het ondersteunen van bewonersparticipatie. Via het Loket Leefbaarheid wordt bewoners de mogelijkheid geboden om ondersteuning in te huren voor de realisatie van leefbaarheidsinitiatieven. Deze aanpak wordt begin 2018 geëvalueerd. Op basis van de evaluatie wordt medio 2018 een plan van aanpak voor het verder stimuleren van burgerparticipatie voorgelegd aan de Stuurgroep Leefbaarheid. Dit zal worden betrokken bij de evaluatie en de vooruitblik van de leefbaarheidsprogramma's.

Daarnaast zet NCG in op:

- *Evaluatie en vervolg leefbaarheidsprogramma's*

De leefbaarheidsprogramma's lopen tot eind 2018. Voor die tijd gaat NCG de leefbaarheidsprogramma's evalueren in het kader van de evaluatie van flankerend beleid in het Bestuursakkoord. Die evaluatie staat gepland in 2018. Bij de evaluatie van de leefbaarheidsprogramma's wordt onder meer gekeken of de middelen terecht komen waar ze het meest bijdragen aan een toekomstbestendig en kansrijk Groningen. Op basis hiervan zal NCG in overleg met de betrokken partijen conclusies trekken. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de vraag of er voldoende aansluiting is bij de gebiedsgerichte versterkingsopgave en bij de uitkomsten van Gronings Perspectie met betrekking tot sociale cohesie. Over de evaluatie gaat NCG met de betrokken partijen in gesprek over een eventueel vervolg op de leefbaarheidsprogramma's na 2018 en de daarvoor benodigde middelen.

⁴ De leefbaarheidsprogramma's van Kansrijk Groningen komen voort uit het Bestuursakkoord Herstel van Vertrouwen, Vertrouwen op herstel. Voor de programma's is tot en met eind 2018 60 miljoen euro beschikbaar. Meer informatie is te vinden op www.kansrijkgroningen.nl. De programma's gelden voor negen gemeenten in het aardbevingsgebied: Appingedam, Bedum, Delfzijl, De Marne, Eemsmond, Loppersum, Slochteren, Ten Boer en Winsum.

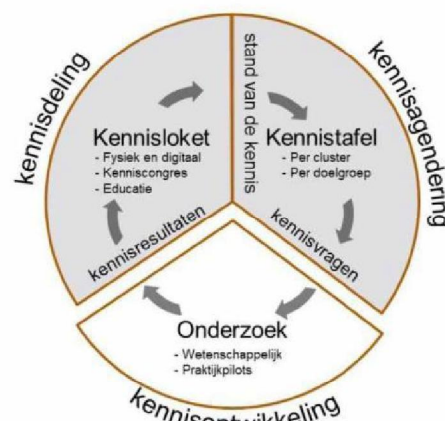
4 Onderzoeken

Kennis en onderzoek zijn belangrijk voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Daarom stimuleert NCG de ontwikkeling en deling van kennis omtrent de aardbevingen en een kansrijk Groningen. Dit doet NCG door uiteenlopende onderzoeken te laten uitvoeren en gestructureerde samenwerking aan onderzoeksthema's te bevorderen. Onafhankelijk, transparant en met draagvlak in de regio.

4.1 Kennisplatforms

NCG wil kennisopbouw en kennisdeling stimuleren. Daarom heeft NCG BuildinG⁵ en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) gevraagd om de volgende kennisplatforms in te richten: 'Bouwen en Versterken' en 'Leefbaar en Kansrijk'. Twee keer per jaar komen kennisvragers en kennisaanbieders in kennistafels bij elkaar. Samen verklaren ze bestaande kennis en bespreken ze welke nieuwe kennis nodig of gewenst is. Deze kennisagenda geeft de richting aan voor onderzoeken van NCG. Resultaten worden gedeeld via een website (kennisloket) en toegelicht bij een kenniscongres. Dit gaat in de eerste helft van 2018 van start.

Figuur # laat de opzet van de Kennisplatforms en de wisselwerking met onderzoeken zien. Het inrichten van Kennisplatforms sluit aan op speerpunt CR4 van de Critical Review (zie paragraaf 4.3).

Figuur: Kennisstructuur met wisselwerking tussen kennisplatforms (grijs) en onderzoeken (wit)

1. Bouwen en versterken

Op basis van de eerste kennistafel Bouwen en Versterken van november 2016 heeft BuildinG de volgende speerpunten op de kennisagenda⁶ geplaatst:

⁵ BuildinG, kennis- en innovatiecentrum voor toekomstbestendig bouwen, is een samenwerking van Economic Board Groningen, Hanzehogeschool Groningen, TNO en Bouwend Nederland.

⁶ <https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/downloads/verslagen/2017/juni/16/advies-building-kennisprogrammering-bouwen-en-versterken>

B1	Bepaal criteria voor Near Collapse voor Groningse gebouwen.
B2	Valideer rekenmethoden uit de NPR voor Groningse gebouwen en grond.
B3	Bepaal tijdreeksen en ontwerpspectra voor Groningse grond.
B4	Bepaal de relatie tussen Near Collapse en Serious Damage capaciteit.
B5	Bepaal het gedrag van paalfunderingen in de bovenste grondlagen.
B6	Ontwikkel een beoordelingsmethode en criteria voor vallende objecten.
B7	Ontwikkel een beoordelingsmethode voor schade.
B8	Verklein onzekerheden in parameters en modelkeuzes.
B9	Ontwikkel een vereenvoudigde methode voor het modelleren van funderingen.
B10	Bepaal de impact van de verticale aardbevingsbelasting.

De resultaten van onderzoeken die sinds november 2016 zijn gestart worden eind 2017 via de volgende kennistafel gedeeld. Ook worden nieuwe kennisvragen geïnventariseerd. Die leiden tot een aangepaste kennisagenda. Deze verschijnt begin 2018.

2. Leefbaar en Kansrijk

Op basis van de eerste kennistafel Leefbaar en Kansrijk in juni 2017 heeft RUG de volgende speerpunten op de kennisagenda geplaatst:

L1	Herstel van vertrouwen: Onderzoek manieren om goed samen te werken, van keukentafel tot bestuurlijk niveau.
L2	Van kwetsbaarheid en onveiligheid naar weerbaarheid: Onderzoek manieren van monitoring, preventie, interventie en communicatie die mensen en gemeenschappen een stap vooruit helpen.
L3	Een verbeterde woonomgeving: Onderzoek manieren om verschillende wensen en belangen (veiligheid, leefbaarheid, erfgoed, verduurzaming) af te wegen, van keukentafel tot bestuurlijk niveau.
L4	Economisch en maatschappelijk herstel: Onderzoek manieren om ondernemerschap en daadkracht van bewoners en bestuurders te stimuleren.

NCG bekijkt hoe deze speerpunten in nieuw onderzoek opgenomen kunnen worden. Daarbij vraagt NCG ook andere partijen om te helpen bij het beantwoorden van de kennisagenda. Begin 2018 wordt binnen dit kennisplatform de volgende kennistafel georganiseerd.

4.2 Kennisprogramma Ondergrond

Voor kennisvragen over de ondergrond continueert NCG de samenwerking met het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM) van EZ en SodM. In 2018 zet NCG zich in voor een volgende kennistafel in Groningen, om kennis te delen en nieuwe kennisvragen in kaart te brengen.

4.3 Critical Review

NCG continueert het organiseren van Critical Reviews. In 2018 worden twee Critical Reviews gehouden. Mogelijke onderwerpen zijn: kansen en toekomstmogelijkheden, integraal risicobeleid, prioritering versterking, cultureel erfgoed of oorzaken schade. NCG heeft de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) gevraagd om deze te organiseren.

In 2017 is een Critical Review naar woningmarktonderzoeken gehouden. Hieruit zijn de volgende speerpunten voor vervolgonderzoek naar voren gekomen:

CR1	Ga door met onderzoek naar woningmarktontwikkelingen.
CR2	Richt een platform in waar data beschikbaar worden gesteld voor onderzoek.
CR3	Kom tot een eenvoudige methode om de waardeontwikkeling van woningen te bepalen.
CR4	Richt een platform in voor transparante, heldere communicatie over onderzoek.

Daarnaast hebben de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht vijf onderzoeken op het gebied van leefbaarheid gereviewd. Dit heeft de volgende speerpunten voor vervolgonderzoek opgeleverd:

LU1	Volg bij onderzoek naar leefbaarheid langere tijd dezelfde mensen (longitudinaal onderzoek).
LU2	Besteed bij nieuw onderzoek aandacht aan methoden als complexe steekproef, beperken van non-response, weging en de koppeling van surveydata aan andere data.
LU3	Maak onderzoek naar leefbaarheid onderdeel van de beleidscyclus.

NCG bekijkt hoe deze speerpunten in nieuw onderzoek opgenomen kunnen worden. Daarbij brengt NCG dit ook bij andere partijen aan de orde.

4.4 Pilot tilsensoren

Gedurende twee jaar wordt een pilot-onderzoek met tilsensoren uitgevoerd. In deze pilot worden in enkele gebieden, bij specifieke objecten, data verzameld met tilsensoren. De pilot moet duidelijkheid verschaffen welke toegevoegde waarde de data van tilsensoren hebben in de beoordeling van schade en risico's als gevolg van de aardbevingen.

Voor de financiering van de pilot gaat NCG overleggen met EZ en NAM. De opzet van de pilot wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de Bestuurlijke en Maatschappelijke Stuurgroep.

NCG is bezig met de voorbereidingen voor de pilot met tilsensoren. Voor het uitvoeren van de pilot formeert NCG een interne projectgroep, een begeleidingsgroep met kennisinstellingen (KNMI, TNO, Tcbb, TU Delft, P. van der Gaag) en een klankbordgroep (afvaardiging regio, ODG, SBE, LTO, OMEM, Groninger Gasberaad, Groninger Bodem Beweging). In de voorbereidingsfase worden de volgende stappen gezet:

- Maken van een projectplan voor de uitvoering van de pilot.
- Gesprekken met kennisinstellingen.
- Gesprekken met vertegenwoordigers van de partijen.
- Goede onderzoeksvragen formuleren.
- Bepalen hoeveel tilsensoren nodig zijn om het onderzoek naar de additionele waarde van deze sensoren uit te voeren.
- Aanbesteding van de uitvoering en aanschaf of huur van de tilsensoren voorbereiden.

Op dit moment wordt verwacht dat tilsensoren in objecten geplaatst worden. De tilsensoren worden in verschillende typen objecten geplaatst: rijtjeswoningen, vrijstaande woningen en boerderijen. Daarbij moet tenminste een object in een gebied liggen waar verweking een rol kan spelen (zandgrond), tenminste een in de

buurt van een watergang en tenminste een op knipklei. Een aantal tiltsensoren wordt in en op de bodem geplaatst om verkantelingsbewegingen in de bodem te onderzoeken. De ODG wil een proef doen met tiltsensoren bij de industrie. Hierbij zoekt NCG aansluiting. Om relevante data te kunnen verzamelen, wordt de pilot gedurende twee jaar (2018 en 2019) uitgevoerd.

Dit onderzoek sluit aan op de speerpunten B3, B7 en B10 van de kennisagenda Bouwen en Versterken.

4.5 Gecontinueerde onderzoeken

Een van de resultaten van de Kennisplatforms is een gezamenlijke kennisagenda met onderzoeksvragen voor de korte en lange termijn. Deze kennisagenda is richtinggevend voor de onderzoeken van NCG.

NCG continueert haar inzet op volgende onderzoeken⁷:

- CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld
CBS brengt twee keer per jaar de woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld in kaart. De opdracht loopt in ieder geval door tot eind 2018. Dit onderzoek sluit aan op speerpunt CR1 van de Critical Review.
- Vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek aardbevingsgebied Groningen
In overleg met de provincie Groningen is besloten het vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek aardbevingsgebied Groningen van OTB en CMO STAMM mee te nemen in het onderzoek naar de woningmarkt in de MEDAL-regio. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door KAW en wordt in de eerste helft van 2018 opgeleverd.
De opdrachtgever voor het woon- en leefbaarheidsonderzoek Noord- en Midden-Groningen is de Stuurgroep PLUS MEDAL en de gemeente Appingedam.
Dit onderzoek sluit aan op speerpunt CR1 van de Critical Review.
- Regionale Marktindicator Groningen
Aan OTB is gevraagd om in de provincie Groningen een regionale steekproef naar het vertrouwen van woonconsumenten in de koopwoningenmarkt uit te voeren. Deze proef voor een regionale marktindicator Groningen is gestart in januari 2017 en heeft een looptijd van vijf kwartalen. Over elk kwartaal verschijnt een rapport.
Dit onderzoek sluit aan op speerpunt CR1 van de Critical Review.
- Gronings Perspectief
Gronings Perspectief doet onderzoek naar de gevolgen van gaswinning op de ervaren veiligheid, risicoperceptie en het toekomstperspectief van de Groninger. Gronings Perspectief loopt tot en met 2017. NCG verkent de mogelijkheden voor verdieping en voortzetting van dit onderzoek.

Dit onderzoek sluit aan op speerpunt L2 van de kennisagenda Leefbaar en Kansrijk, en op speerpunt LU1 van de Review Leiden Utrecht.

- Onderzoek oorzaken schade

⁷ Zie voor meer informatie over de onderzoeken MJP 2017-2021

TU Delft is in november 2016 gestart met het onderzoek naar de oorzaken van schades aan woningen en gebouwen in en aan de randen van het aardbevingsgebied. De resultaten zijn naar verwachting begin 2018 bekend. Dit onderzoek sluit aan op speerpunt B7 van de kennisagenda Bouwen en Versterken.

- Nederlands Normalisatie-instituut (NEN)

Eind 2016 heeft NCG aan het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) de opdracht gegeven om de Nederlandse Praktijk Richtlijn (NPR) aardbevingsbestendig bouwen op een aantal punten te actualiseren. De onderzoeken die hiervoor gedaan worden sluiten aan op speerpunt B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7 en B9 van de kennisagenda Bouwen en Versterken.

5 Instrumenten

NCG stelt regelingen beschikbaar als onderdeel van het totale maatregelenpakket in dit MJP. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om subsidies en financieringsinstrumenten voor het verduurzamen van woningen en het opkopen van woningen in bijzondere situaties.

5.1 Pilot Koopinstrument

De pilot Koopinstrument is in 2017 afgerond met een evaluatie door Onderzoek van de gebouwde omgeving (OTB), een onderdeel van de Technische Universiteit Delft (TUD). Op basis hiervan is een vervolg gepresenteerd aan de stuurgroepen. Het voorstel is om het vervolkoopinstrument als volgt in te vullen:

- 1) Een garantie-uitspraak voor een aantal jaar waarvoor alle eigenaar-bewoners in het gebied binnen de 0.2 PGA- zich kunnen aanmelden.
- 2) Een regeling waarbij eerst de woningen van mensen met knelpunten opgekocht worden voordat de regeling breder toegepast wordt.

Kernpunten van het voorstel:

- Een budget van 10 miljoen euro per jaar voor de jaren 2017, 2018 en 2019. Dat budget moet nog gevonden worden. NCG is hierover in gesprek met NAM en EZ.
- De afbakening van het gebied is 0,2g PGA, die is gebaseerd op de seismische hazardkaart van november 2015.
- Het moet gaan om eigenaar-bewoners of erfenissen. Bovendien moet de woning tenminste twaalf maanden te koop staan.
- Prioritering in de eerste jaren op basis van de knelpunten en/of de periode dat de woning te koop staat. Hoe langer de woning te koop staat, hoe hoger in de rangschikking.
- Het bod is 95% van de getaxeerde marktwaarde. Daarbij komen twee taxateurs gezamenlijk tot een taxatie. Een wordt aangewezen door NCG, de andere door de belanghebbende.
- De woning wordt zes maanden na de ondertekening van de koopovereenkomst gekocht. Daarbij kan de belanghebbende zelf nog proberen om de woning regulier - tegen een hogere prijs - te verkopen.
- Opgekochte woningen kunnen dienstdoen als wisselwoning of worden doorverkocht. Dat laatste heeft de voorkeur om te voorkomen dat het budget voor de regeling 'opdroogt'.
- In 2019 volgt een evaluatie voor een vervolg.

5.2 Woonbedrijf

NCG is bezig het aangekondigde Woonbedrijf op te richten. De verwachting is dat het in het vierde kwartaal van 2017 opgericht is. In het Woonbedrijf worden activiteiten ondergebracht die met vastgoed te maken hebben, zoals het opkopen, beheren, verhuren of slopen van panden. Ook de via het Koopinstrument opgekochte woningen worden door het Woonbedrijf beheerd. Het Woonbedrijf richt zich op de volgende taken:

1. Het voorzien in wisselwoningen en tijdelijke bedrijfsruimte voor de versterkingsopgave.

2. Het opkopen van gebouwen waar versterken duurder is dan de marktwaarde van het gebouw (sloop-nieuwbouw)⁸.
3. Het opkopen en beheren van gebouwen bij het oplossen van complexe schadegevallen.
4. Het opkopen en beheren van woningen bij economische en sociaal-maatschappelijke knelpunten.

5.3 Nieuwbouwregeling

Extra inspanningen zijn nodig om nieuwbouw aardbevingsbestendig te bouwen. De Nieuwbouwregeling van NAM biedt technische en financiële ondersteuning om nieuwbouw aardbevingsbestendig te bouwen op basis van de NPR. NCG heeft in overleg met gemeenten, provincie, Rijk, maatschappelijke partijen en NAM de oude Nieuwbouwregeling van NAM herijkt. De herijkte Nieuwbouwregeling is bedoeld voor zowel particuliere als zakelijke ontwikkelaars en kent een looptijd van twee jaar tot 23 december 2018. Uitgebreide informatie over de herijkte regeling en een overzicht van de reeds verstrekte financiële vergoedingen staan op de website van NAM.

NCG zal in 2018 met de betrokken partijen bepalen hoe ook na 23 december 2018 gestimuleerd kan worden dat bij nieuwbouw aardbevingsbestendige maatregelen worden toegepast. Ook wordt bekeken hoe voorkomen kan worden dat de kans op aardbevingen tot stagnatie in de bouwproductie leidt. Zodra er een lange termijnoplossing bestaat voor de vergoeding van de redelijke meerkosten, zal de NPR voor nieuwbouw worden aangewezen in de bouwregelgeving. Daarmee wordt het wettelijk verplicht de NPR toe te passen bij nieuwbouwprojecten.

5.4 Instrumentarium achterstallig onderhoud

Tijdens de ontwikkeling van het instrumentarium voor achterstallig onderhoud is geconstateerd dat bij oudere en daarmee veelal monumentale woningen sprake kan zijn van achterstallig onderhoud dat onlosmakelijk verbonden is met bevingsschade en/of versterking. Daarom heeft NCG de uitwerking van het instrumentarium voor achterstallig onderhoud binnen het Erfgoedprogramma geplaatst. Het uitgangspunt is: een goed onderhouden monument is een sterker monument.

Het ministerie van OCW, de provincie Groningen en NCG hebben in juli 2017 besloten om een pilot uit te voeren om ervaring op te doen met de financiering van onderhoud voor (rijks)monumenten in de aardbevingsregio. OCW stelt daarvoor 2 miljoen euro beschikbaar. Zowel de provincie Groningen als NCG financieren 1,35 miljoen euro. De invulling van de pilot is in 2017 gezamenlijk uitgewerkt. In 2018 wordt de pilot gemonitord en geëvalueerd. Hierna wordt bekeken hoe een definitief instrument voor onderhoud voor monumentale woningen in de aardbevingsregio vormgegeven kan worden. De beschikbare financiële middelen blijven hiervoor gereserveerd.

Achterstallig onderhoud bij reguliere woningen in de aardbevingsregio vormt over het algemeen geen belemmering voor het schadeherstel of de versterking die vanuit de aansprakelijkheid door NAM wordt gefinancierd. Hierover zijn in het kader van de versterking afspraken gemaakt tussen NAM en NCG. In een beperkt aantal bijzondere gevallen kan het zijn dat de aansprakelijkheid van NAM niet toereikend is

⁸ In het kader van het aardbevingsbestendig maken en herstellen van schade aan gebouwen moet ook voor die panden afgewogen worden tussen de kosten voor de versterking, de kosten van nieuwbouw en de economische waarde van het te versterken pand. De afweging betreft naast veiligheid niet alleen economische aspecten, maar vooral ook ruimtelijke kwaliteit en culturele identiteit. (MJP 2017 – 2021, pp. 79)

om de situatie op te lossen. In die gevallen moet de Staat de verantwoordelijkheid van NAM overnemen. Dit moet in het Schadefonds verankerd worden.

Hiermee komt de opzet van het Garantstellingfonds, zoals beschreven in het aanvullende Bestuursakkoord, te vervallen.

Het rijk zal in 2018 verantwoordelijkheid nemen voor bijzondere gevallen waarbij achterstallig onderhoud van niet monumentale woningen het herstel van bevingsschade en/of versterking in de weg staat en dit verankeren in het schadefonds.

In 2018 wordt de waardevermeerderingsregeling gecontinueerd.

De regeling voorziet in een uitkering van maximaal 4.000 euro per woning bij minimaal 1.000 euro erkende aardbevingsschade. De uitkering kan ingezet worden voor energiebesparende of energieopwekkende maatregelen. De regeling geldt voor schadegevallen die:

- Vanaf 1 januari 2016 zijn erkend door het Centrum Veilig Wonen; of
- Vanaf 31 maart 2017, 12.00 uur, zijn erkend door het Instituut Mijnbouwschade;
- En voor gevallen waarvoor eerder geen subsidie is verstrekt aan dezelfde aanvrager op grond van de Interimregeling waardevermeerdering.

Voor de regeling is 89,1 miljoen euro beschikbaar (inclusief uitvoeringskosten). Het subsidieplafond voor 2018 wordt vastgesteld op 40 miljoen euro.

De Interimregeling Waardevermeerdering is gesloten per 1 juli 2016. In overleg met de provincie Groningen is besloten dat de aanvragers tot uiterlijk 1 juli 2018 de verduurzamingsmaatregelen kunnen realiseren en melden dat het project gereed is. Hierna wordt de oude regeling administratief afgehandeld.

5.5 Regeling verduurzaming bij versterking

Het uitgangspunt is om gekoppeld aan de versterking woningen te verduurzamen. Door gelijktijdig met de versterking verduurzamingsmaatregelen te treffen worden koppelkansen optimaal benut. De extra verduurzamingsmaatregelen zijn dan ook zoveel mogelijk aanvullend en passend bij de versterkingsmaatregelen die plaatsvinden aan de woning. Voor de verduurzaming bij versterking is 40 miljoen euro beschikbaar. Het reguliere uitgangspunt is een bijdrage van 4.000 euro (inclusief BTW) per woning.

De verduurzaming wordt gerealiseerd in lijn met de voorkeursvolgorde voor energiezuinig bouwen:

1. Beperk het energieverbruik (isolatie).
2. Maak maximaal gebruik van duurzame bronnen (zon, wind etc.).
3. Zet de nodige fossiele brandstoffen efficiënt in (warmtepomp, efficiënte ketels etc.).

NCG gaat ervan uit dat het beste verduurzamingsresultaat kan worden bereikt door maatregelen met een fysieke koppeling aan de versterking (bijv. isolatiemaatregelen en hoog rendement beglazing). Is de fysieke koppeling niet mogelijk of kan een beter verduurzamingsresultaat worden bereikt met andere maatregelen. Dan kunnen ook andere maatregelen aan de woning (bijv. warmtepomp) of ten gunste

van de woning (lokale energieprojecten) worden uitgevoerd. De verduurzamingsmaatregelen worden opgenomen in het versterkingsplan van de woning.

Bovenstaande werkwijze is in 2017 reeds ingezet door het CVW in opdracht van NCG.

Om woningeigenaren te ontzorgen is direct een verduurzamingspakket samengesteld per type woning, waarbij verschillende opties mogelijk zijn die uitgaan van een optimaal verduurzamingsresultaat voor de woning in combinatie met de uitvoering van het versterkingsprogramma. Dit pakket wordt aan woningeigenaren toegelicht en men krijgt vervolgens tijd om tot een oordeel te komen. Indien woningeigenaar niet uit de voeten kan met het voorgestelde pakket, wordt gezocht naar maatwerk. Ook bij maatwerk gaan we uit van een optimaal verduurzamingsresultaat voor de woning. Gezien de onderlinge samenhang en verbondenheid met de versterkingsopgave, maakt de aannemer die de versterkingsmaatregelen uitvoert een prijsopgave voor het verduurzamingspakket. NCG ziet er op toe dat de voorstellen marktconform zijn. Indien woningeigenaar voorkeur heeft voor een andere aannemer, is het van belang dat dit niet vertragend werkt voor de uitvoering van de versterkingsopgave.

In 2018 komt voor de particuliere woningeigenaren een subsidieregeling beschikbaar met een vouchersysteem. De reden hiervoor is dat de eigenaar van de woning op deze manier zo min mogelijk belast wordt met de administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag en met de financiële afhandeling van de door de aannemer/installateur geleverde verduurzamingsmaatregelen. De verduurzamingsvoucher wordt gekoppeld aan de in versterkingsovereenkomst 'vastgestelde en overeengekomen' verduurzamingsmaatregelen, deze maatregelen leveren een optimaal verduurzamingsresultaat op voor de woning in combinatie met de uitvoering van het versterkingsprogramma. De woningeigenaar zal een aanvraag moeten indienen voor de verduurzamingsvoucher (streven is om dit zoveel mogelijk via een machtiging te laten verlopen), na toekenning van de verduurzamingsvoucher en de overhandiging van de verduurzamingsvoucher aan de aannemer/installateur heeft de eigenaar er geen omkijken meer naar. De start van de versterking zal extra overlast veroorzaken voor de bewoners, daarom wordt voor de eerste vijfhonderd te versterken particuliere woningen extra geld beschikbaar gesteld voor verduurzamingsmaatregelen. De waarde van de verduurzamingsvoucher voor de eerste vijfhonderd particuliere woningen bedraagt 7.000 euro (inclusief BTW).

De particuliere woningeigenaren/bewoners kunnen door een eigen bijdrage de woning verdergaand verduurzamen. Voorwaarde is wel dat deze maatregelen niet de geplande versterkingsopgave van de wijk vertragen.

Na de eerste vijfhonderd particuliere woningen vindt een evaluatie plaats van de werkwijze en de gerealiseerde verduurzaming in combinatie met de versterking.

Uitgangspunt is om hierbij geen onderscheid te maken tussen de particuliere sector (eigenaar/bewoner) en de huurwoningen van corporaties of andere verhuurders. Om dit te realiseren bekijkt NCG met BZK de mogelijkheden van bestaand instrumentarium. Hiernaast wil NCG met woningcorporaties bekijken in hoeverre de versterking kansen biedt om de woningvoorraad verdergaand te verduurzamen naar nul-op-de-meter, dit geldt met name bij sloop/nieuwbouw. Woningcorporaties kunnen bijvoorbeeld geborgde leningen afsluiten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

Het rijk zal er voor zorgdragen dat ook verhuurders van woningen bij verduurzaming in combinatie met versterking in aanmerking komen voor de publieke middelen die hiervoor beschikbaar zijn. Zo nodig wordt in 2018 voorzien in een (wettelijke) mogelijkheid tot afwijking van staatssteunregels in dergelijke gevallen.

6 Financiën

Meerjarenraming NCG (totale beschikbaarheid middelen)

Voor de aanpak van de aardbevingsproblematiek als gevolg van de gaswinning in de provincie Groningen is een meerjarenprogramma opgezet. Het doel van dit programma is om te voorzien in een duurzame versterking van de leefbaarheid en het economisch herstel in de provincie Groningen.

Voor het MJP is 431,1 miljoen euro beschikbaar gesteld, waarvan 335,1 miljoen euro in de vorm van programmagelden en 96 miljoen euro voor het apparaat. De toename van de programmabegroting met 1 miljoen euro vloeit voort uit indexering en een tijdelijke toekenning van extra budget vanuit het ministerie van Economische Zaken (EZ) voor de dekking van mogelijke proefprocessen (0,2 miljoen euro).

Voor de programmabegroting is 244 miljoen euro beschikbaar gesteld uit de gasbaten. De hiermee verbonden begrotingsartikelen kennen een 100%-eindejaarsmarge. Wat houdt dit in? Budget dat in een bepaald jaar niet wordt benut, kan worden meegenomen naar volgende jaren. Het blijft dus beschikbaar voor de uitvoering van het MJP. Op deze wijze houdt het Kabinet rekening met de complexe en deels onvoorspelbare opgave van NCG. Bovendien wordt hierdoor de benodigde flexibiliteit geboden, zodat het budget optimaal kan worden gebruikt.

Voor de post verduurzaming bij versterken geldt deze 100% eindejaarsmarge niet omdat zij geen deel uitmaakt van de uit de aardgasbaten opzij gezette middelen. Hierbij gaat het totaal om een bedrag van 40,5 miljoen euro (inclusief 0,5 miljoen euro prijsindexatie). Voor deze middelen is afgesproken dat deze binnen de begroting van EZ beschikbaar worden gemaakt zodat het totale budget beschikbaar blijft voor het verduurzamen van woningen bij versterken.

De apparaatskosten van 96 miljoen euro zijn nog gebaseerd op een formatie van 100 fte's. Bij het opstellen van de programmabegroting is geanticipeerd op een toename van het aantal medewerkers. Hiervoor mogen middelen uit het werkbudget van NCG worden overgemaakt naar het apparaatsbudget. In 2017 (Najaarsnota) wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Tabel xx geeft een totaaloverzicht van de beschikbaar gestelde middelen voor het MJP. De opgave voor 2016 is gebaseerd op de gerealiseerde uitgaven. De opgave vanaf 2017 is gebaseerd op begrote jaarcijfers.

Tabel Totale middelen Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen

Totale middelen Meerjarenprogramma	EJ-marge 100%	Totaal	2016 (Real.)	2017 (B)	2018 (B)	2019 (B)	2020 (B)	2021 (B)	2022 (B)	2023 (B)	2024 (B)	OC res (B)
Totale middelen		431,1	39,0	100,0	53,8	53,9	48,0	41,9	32,5	18,7	17,4	
A. Apparaatskosten MJP (art 40)	nee	96,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	11,0	10,0	7,0	8,0	
B. Programmakosten MJP	mix	335,1	27,0	88,0	41,8	41,9	36,0	30,9	22,5	11,7	9,4	
Verduurzaming (aardgasbaten, tbv waardevermeerdering en scholenprogramma)	ja	125,0	17,6	52,4	10,0	15,9	10,0	10,0	9,2	0,0	0,0	
Verduurzaming (versterking)	nee	40,5	0,0	4,1	10,2	10,2	10,1	6,0	0,0	0,0	0,0	
Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	50,0	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
Fonds Achterstallig Onderhoud en Inzet Woningmarkt	ja	14,0	0,0	9,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Onderzoeksbudget	ja	49,3	3,3	7,0	7,0	7,0	7,0	6,0	5,0	4,0	3,0	
Werkbudget	ja	56,1	5,9	12,5	6,6	5,9	5,9	5,9	5,3	4,7	3,4	
Bijdrage RVO tbv NCG	ja	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Meerjarenraming NCG (overheveling van middelen)

Voor diverse programmaonderdelen van het MJP zijn inmiddels budgetten overgeheveld naar andere overheidslichamen, voornamelijk naar gemeenten, via het Gemeentefonds. De overheveling van deze budgetten is weergegeven in tabel xx. In de meerjarenraming van NCG zijn deze naar het gemeentefonds overgehevelde middelen niet meer zichtbaar. Omdat zij nog wel deel uitmaken van het programma van NCG, zijn ze hier voor de volledigheid wel weergegeven.

Tabel xx Overzicht budgetoverhevelingen naar andere overheidslichamen

Budgetten overgeheveld naar andere overheidslichamen	EJ-marge 100%	Totaal	2016 (Real.)	2017 (B)	2018 (B)	2019 (B)	2020 (B)	2021 (B)	2022 (B)	2023 (B)	2024 (B)	OC res (B)
Totale middelen		75,2	18,6	3,7	3,2	9,0	3,1	2,4	3,4	3,0	3,0	
Apparaatskosten NCG		0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	-0,6	0,4	0,0	0,0	
Programmakosten NCG (art. 5)	mix	74,9	18,5	3,5	3,0	8,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
Verduurzaming (aardgasbaten, scholenprogramma)	ja	23,5	17,6	0,0	0,0	5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	50,0	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
Onderzoeksbudget	ja	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Werkbudget	ja	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

In totaal is 73,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het Scholenprogramma, waarvan 23,5 miljoen euro via het programmaonderdeel Verduurzaming en 50 miljoen euro afkomstig van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW). Het Scholenprogramma richt zich op het versterken en de nieuwbouw van scholen in de provincie Groningen. NCG heeft met de negen gemeenten, de betrokken schoolbesturen en OCW een bestuurlijke afspraak gemaakt over de verdeling van de rijksbijdrage over de looptijd van het programma. Deze gemeenten kunnen deze middelen in samenwerking met de betrokken schoolbesturen gebruiken voor de benodigde investeringen in nieuwe toekomstbestendige en duurzame scholen. Aan het Scholenprogramma draagt NAM 172,5 miljoen euro bij en de negen betrokken gemeenten 44,5 miljoen euro.

Naast het Scholenprogramma worden nog een aantal specifieke activiteiten via het Gemeentefonds verrekend, waaronder de ondersteuning van de Onafhankelijke Raadsman.

Meerjarenraming NCG (resterende middelen meerjarenraming)

Tabel xx geeft een weergave van de middelen die de komende jaren gereserveerd zijn binnen de meerjarenraming van de NCG.

Tabel Meerjarenraming NCG (resterend)

Meerjarenraming NCG (resterende budgetten)	EJ-marge 100%	Totaal	2016 (Real.)	2017 (B)	2018 (B)	2019 (B)	2020 (B)	2021 (B)	2022 (B)	2023 (B)	2024 (B)	OC res (B)
Totale middelen		355,9	20,4	96,3	50,6	45,0	45,0	39,5	29,1	15,7	14,4	
A. Apparaatskosten NCG (art. 40)	nee	95,7	11,9	11,8	11,8	11,9	11,9	11,6	9,6	7,0	8,0	
B. Programmakosten NCG (art. 5)	mix	260,3	8,5	84,5	38,8	33,1	33,0	27,9	19,5	8,7	6,4	
Verduurzaming (aardgasbaten, tbv waardevermeerdering)	ja	101,5	0,0	52,4	10,0	10,0	10,0	10,0	9,2	0,0	0,0	
Verduurzaming (versterking)	nee	40,5	0,0	4,1	10,2	10,2	10,1	6,0	0,0	0,0	0,0	
Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Fonds Achterstallig Onderhoud en Inzet Woningmarkt	ja	14,0	0,0	9,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Onderzoeksbudget	ja	48,4	2,4	7,0	7,0	7,0	7,0	6,0	5,0	4,0	3,0	
Werkbudget	ja	55,6	5,9	12,0	6,6	5,9	5,9	5,9	5,3	4,7	3,4	
Bijdrage RVO tbv NCG	ja	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Verduurzamingsopgave (aardgasbaten voor de waardevermeerderingsregeling)

Op 1 april 2017 is de nieuwe waardevermeerderingsregeling overeenkomstig de motie Bosman van start gegaan. Bewoners met 1.000 euro schade of meer, kunnen 4.000 euro subsidie ontvangen voor de verduurzaming van hun woning. Hiervoor is in totaal meerjarig 89,15 miljoen euro gereserveerd. Daarnaast is de verplichting aangegaan om de nog openstaande aanmeldingen van de oude regeling af te handelen. Hiervoor is in 2017 een bedrag van 12,35 miljoen euro gereserveerd.

Verduurzamingsopgave (versterkingsopgave)

Woningen in Groningen die door het risico op aardbevingen niet voldoen aan de veiligheidsnorm, moeten bouwkundig worden versterkt. De kosten hiervan zijn voor rekening van NAM. De uitvoering hiervan biedt echter de gelegenheid om meteen ook woningen te verduurzamen tot een maximum van 4.000 euro per woning. Hiervoor is op de begroting van EZ een bedrag van 40,5 miljoen euro gereserveerd voor de periode 2017-2021.

Instrumentarium woningmarkt

Vanuit de Rijksbijdrage is in totaal 14 miljoen euro beschikbaar, waarvan 10 miljoen euro voor de opzet van een woonbedrijf en 4 miljoen euro voor een regeling achterstallig onderhoud. Aangezien de kosten niet allemaal in een jaar vallen, is een verdeling van achtereenvolgens 9 miljoen en 5 miljoen euro gebruikt.

Onderzoek- en werkbudget

De NCG heeft in de komende jaren in totaal 104 miljoen euro beschikbaar voor onderzoek- en werkbudget.

Het voor 2018 beschikbare onderzoeksbudget wordt vooral ingezet voor de ontwikkeling van de nieuwe norm voor aardbevingsbestendig bouwen, onderzoek van de woningmarkt en kennisplatforms.

Een bedrag van 20 miljoen euro is beschikbaar voor compensatie van de door gemeenten en provincie extra benodigde inzet. Het voor 2018 beschikbare budget

van 4 miljoen euro wordt ingezet in de uitvoering van het MJP en de versterkingsactiviteiten binnen de gebiedsgerichte aanpak. Dit betreft onder andere de met de versterkingsopgave verbonden taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, monumenten, openbare ruimte en ruimtelijke kwaliteit.

Het werkbudget van NCG wordt besteed aan gebiedsgerichte activiteiten, bijdragen aan maatschappelijke instanties, commissies, stuurgroepen, onafhankelijke raadsman, het onderhouden van diverse loketten (onder andere het Erfgoedloket), subsidies, arbiters en monitoring. NCG is met de Veiligheidsregio overeengekomen om de bijdrage voor twee kwartiermakers door te laten lopen tot en met 2018 en in 2017 en 2018 bij te dragen in de opleiding van brandweerpersoneel in de constructieve veiligheid.

Bestuursakkoord 2014-2018 en aanvullende afspraken

Naast de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor het MJP, is destijds via het Bestuursakkoord en het aanvullend Bestuursakkoord in totaal 1,2 miljard euro geraamd voor de verschillende maatregelen in Groningen. Deze middelen zijn ingebracht door NAM en door de gemeenten en provincie. In het aanvullend akkoord zijn destijds regelingen vermeld waarvoor nog geen financiële uitwerking was opgenomen. Inmiddels is dit gebeurd en daarmee is het totale bedrag opgelopen tot 1,3 miljard euro.

Tabel XX. Bestuursakkoord + aanvullende toezeggingen (bedragen x 1 miljoen euro.)

	Plafond bedrag	Akkoord 2014 t/m 2018 incl. aanvulling	Aanvullende toezegging	Totale middelen	Cum. uitgaven t/m kw 3 2017
NAM					
Spoor 1: Veiligheid en preventieve versterking	nee	600,0		600,0	
Spoor 2: Schade afhandeling*	nee	250,0		250,0	
Spoor 2: Overig instrumentarium**	ja/nee	210,0		210,0	
Spoor 3: Leefbaarheid	ja	60,0		60,0	
Spoor 4: Economisch perspectief	ja	65,0		65,0	
Aanvullend pakket stad Groningen	ja	50,0		50,0	
Bijdrage NAM aan programma NCG	ja		7,0	7,0	
Subtotaal NAM		1.235,0	7,0	1.242,0	0,0
Provincie en gemeenten					
Spoor 3 Leefbaarheid	ja	25,0		25,0	
Spoor 4: Economisch perspectief (provincie)	ja	32,5		32,5	
Subtotaal provincie en gemeenten		57,5	0,0	57,5	0,0
Totaal		1.292,5	7,0	1.299,5	0,0

*Spoor 2: Schadeafhandeling is inclusief opkoop van woningen en maatregelen voor het Groninger Forum.

**Spoor 2: Onderdelen waardevermindering, waardevermeerdering, nieuwbouw, commissie bijzondere situaties, regeling achterstallig onderhoud en opkoopregeling.